ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Г-Н J. MAZÁK
представено на 15 септември 2009 година[1]

I — Въведение

1. Преюдициалните запитвания, отправени от Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд), Германия, се отнасят до тълкуването на определени разпоредби от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (по-нататък „Директива 2004/83“)[2]. Запитванията се отнасят до условията, при които статутът на бежанец се прекратява в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83. Bundesverwaltungsgericht иска да се установи по-специално дали лицето губи своя статут на бежанец по член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, след като престанат да съществуват основателните опасения от преследване, въз основа на които е предоставен статут на бежанец, като едновременно с това то няма други причини да се опасява от преследване по смисъла на член 2, буква в) от тази директива. В случай че Съдът счита, че статутът на бежанец не се прекратява в резултат на гореспоменатите обстоятелства, запитващата юрисдикция иска от Съда да се произнесе дали и до каква степен се налагат определени допълнителни изисквания, за да бъде прекратен този статут. Запитващата юрисдикция също така иска разяснения относно начина, по който трябва да се оценяват нови и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване в контекста на прекратяването на статута на бежанец, в случай че предходните обстоятелства, в резултат на които на съответното лице е признат статут на бежанец, са престанали да съществуват.

II — Правна уредба

А — *Международна правна уредба — Конвенцията за статута на бежанците*

2. Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г.[3], е

1 — Език на оригиналния текст: английски.

2 — ОВ L 304, стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52.

3 — Организация на обединените нации, Сборник договори, том 189, стр. 150, № 2545 (1954 г.).

влязла в сила на 22 април 1954 г. Редакцията на тази конвенция, приложима в спора по главното производство, произтича от Протокола за статута на бежанците, приет на 31 януари 1967 г. в Ню Йорк и влязъл в сила на 4 октомври 1967 г. (наричана понататък „Женевската конвенция“).

3. Съгласно член 1, раздел А, точка 2 от Женевската конвенция терминът „бежанец“ се прилага към всяко лице, което „при основателни опасения от преследване по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, се намира извън страната, чийто гражданин то е, и не може да се ползва от закрилата на тази страна, или не желае да се ползва от такава закрила поради тези опасения; […]“

4. Член 1, раздел C от Женевската конвенция гласи, че „[т]ази конвенция прекратява действието си върху всяко лице под разпоредбите на раздел А, ако това лице:

[…]

5. не може повече да се отказва от ползването на закрила от страната на своето гражданство, тъй като обстоятелствата, на основание на които то е било признато за бежанец, са престанали да съществуват; […]“

Б — *Общностното право*

5. Член 2, буква в) от Директива 2004/83 гласи, че „бежанец“ е всеки гражданин на трета страна, който поради основателните си опасения от преследване по причина на своята раса, вероизповедание, националност, политическите си възгледи или принадлежността си към определена социална група се намира извън страната, чийто гражданин е той, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази страна […]“.

6. Член 2, буква д) от Директива 2004/83 гласи, че „лице, което може да търси субсидиарна закрила“ е всеки гражданин на трета страна […], [който] не отговаря на условията за бежанец, но за [когото] има сериозни и потвърдени основания да се смята, че ако бъде [изпратен] обратно в страната си на произход, […]би [бил изложен] на реална опасност от тежки посегателства, така както те са определени в член 15 […], или като се взема под внимание

опасността, това лице не може или не желае да получи закрилата на тази страна“.

7. Параграф 4 от озаглавения „Оценяване на фактите и обстоятелствата“ член 4 от Директива 2004/83 гласи, че „[ф]актът, че молител вече е бил преследван или вече е понесъл тежки посегателства, или е бил обект на директни заплахи за подобно преследване или подобни посегателства е сериозен признак за основателни опасения на молителя от преследване или от реален риск да понесе тежки посегателства, освен ако съществуват определени основания да се смята, че това преследване или тези тежки посегателства не биха се повторили“.

8. Член 7, озаглавен „Субекти на закрилата“, гласи, че:

„1. Закрилата може да бъде предоставена от:

а) държавата; или

б) партии или организации, включително и международни организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия.

2. Обикновено закрила се предоставя, когато субектите, посочени в точка 1, вземат разумни мерки, за да попречат на преследването или на тежките посегателства, между другото, чрез съществуването на ефективна съдебна система, позволяваща разкриването, преследването и наказването на деянията, представляващи преследване или тежко посегателство, и когато молителят има достъп до тази закрила.

3. При определянето на това дали една международна организация контролира една държава или значителна част от нейната територия и дали тя предлага закрила по смисъла на [параграф] 2, държавите членки се съобразяват с евентуално съдържащите се указания в актовете на Съвета в тази област.“

9. Член 11 от Директива 2004/83, озаглавен „Прекратяване“, гласи:

„Всеки гражданин на трета страна […] престава да бъде бежанец в следните случаи: […]

д) ако той не може повече да продължи да отказва получаването на закрила от страната, чието гражданство има, след като обстоятелствата, в резултат на които той е бил признат за бежанец, са престанали да съществуват;

[…]

2. При прилагането на параграф 1, букв[а] д) […] държавите членки преценяват дали промяната в обстоятелствата е достатъчно значителна, а не с временен характер, за да може опасението на бежанеца от преследване да не бъде разглеждано като основателно.“

10. Член 14 от Директива 2004/83, озаглавен „Отнемане, прекратяване на статут на бежанец или отказ за неговото подновяване“, гласи:

„1. Що се отнася до молбите за международна закрила, внесени след влизането в сила на настоящата директива, държавите членки отнемат статут на бежанец, предоставен от държавен, административен, съдебен или квазисъдебен орган на гражданин на трета държава […], прекратяват го или отказват той да бъде подновен, когато бежанецът престане да се ползва с този статут по силата на член 11.

2. Без да се засяга задължението на бежанеца по член 4, параграф 1 да декларира всички относими факти и да предоставя всякакви удостоверителни документи, с които разполага, държавата членка, която е предоставила статута на бежанец,

представя доказателства за всеки отделен случай, че съответното лице е престанало да бъде или никога не е било бежанец по смисъла на параграф 1 от настоящия член […].“

11. Член 15 от Директива 2004/83, озаглавен „Тежки посегателства“, гласи:

„Тежките посегателства са:

а) смъртното наказание или екзекуцията, или

б) изтезанието или нечовешкото или унизителното отнасяне или наказание, наложени на молител в страната му на произход, или

в) тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен вътрешен или международен конфликт.“

B — *Националната правна уредба*

12. Съгласно член 3, параграф 1 от Закона за производството за предоставяне на убежище (Asylverfahrensgesetz):

„Бежанец по смисъла на [Женевската конвенция] е чужденец, който е подложен на заплахи по смисъла на член 60, параграф 1 от Закона за пребиваването на чужденците [Aufenthaltsgesetz] в държавата, на която е гражданин […].“

13. Параграф 1 от член 60 от Aufenthaltsgesetz съдържа списък от обстоятелствата,

съгласно които не се допуска извеждането на чужденец от територията на страната.

14. На 19 август 2007 г. Федерална република Германия приема закон за транспониране на директивите на Европейския съюз в областта на правото на пребиваване и правото на убежище[4], който изменя по-специално член 73, параграф 1 от Asylverfahrensgesetz с цел транспониране в националното законодателство на членове 11 и 14 от Директива 2004/83. Член 73, параграф 1 Asylverfahrensgesetz гласи:

„Предоставено право на убежище и статут на бежанец се отменят незабавно, когато условията, на които се основават, са престанали да съществуват. По-специално отнемането е необходимо, когато чужденецът не може да продължи да отказва получаването на закрила от страната, чието гражданство има, след като обстоятелствата, в резултат на които той е получил право на убежище или е бил признат за бежанец, са престанали да съществуват […]“.

4 — Gesetz zur Umsetzung aufenthalts- und asylrechtlicher Richtlinien der Europäischen Union, BGBl. 2007 I, p. 1970. Този закон влиза в сила на 28 август 2007 г.

III — Главните производства и преюдициалните въпроси

15. Страните по производствата пред запитващата юрисдикция влизат в Германия между 1999 г. и 2002 г., където подават молби за убежище. Aydin Salahadin Abdulla, жалбоподател по дело C-175/08, е иракски гражданин с туркменска етническа принадлежност и сунитско вероизповедание. В подкрепа на молбата за убежище той твърди, че е намушкал с нож член на партия Баас, отчаян след лишаването от свобода на брат му. Kamil Hasan, жалбоподател по дело C-176/08, е иракски гражданин с арабска етническа принадлежност и сунитско вероизповедание. В подкрепа на молбата си за убежище той твърди, че негов братовчед е скрил документи на забранена опозиционна партия и пистолет в дома му, които впоследствие са били открити при претърсване на къщата. Ahmed Adem и Hamrin Mosa Rashi, жалбоподатели по дело C-178/08, са съпрузи и иракски граждани с мюсюлманско вероизповедание. Г-н Adem е с арабска етническа принадлежност, а г-жа Mosa Rashi - с кюрдска. В подкрепа на молбите си за убежище те твърдят, че в резултат на

дейността на г-н Adem към опозиционна партия (Hisb-Al-Schaab-Al-Dimoqrati) той е издирван от тайната полиция. Dler Jamal, жалбоподател по дело C-179/08, е иракски гражданин с кюрдска етническа принадлежност и мюсюлманско вероизповедание. В подкрепа на молбата си за убежище той твърди, че е имал проблеми с двама членове на партия Баас[5].

16. През 2001 г. и 2002 г. Bundesamt für die Anerkennung ausländischer Flüchtlinge, сега Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба за миграцията и бежанците, наричана по-нататък „Bundesamt"), признава жалбоподателите за бежанци по силата на член 51, параграф 1 от Закона за чужденците (Ausländergesetz) (сега член 3, параграф 1 от Asylverfahrensgesetz във връзка с член 60, параграф 1 от Aufenthaltsgesetz). Предвид развитието на положението в Ирак Bundesamt отменя статута им на бежанци между януари 2005 г. и август 2005 г. Жалбоподателите обжалват решенията за отмяна пред Verwaltungsgericht (Административния съд). Verwaltungsgericht отменя решенията за отмяна, по-специално в светлината на нестабилното положение в Ирак.

17. В резултат на подадените от Федерална република Германия жалби пред висшестоящите административни съдилища (Oberverwaltungsgericht и Verwaltungerichtshof), между март и август 2006 г. решенията на Verwaltungsgericht са отменени, а жалбите за отмяна, подадени от жалбоподателите, са отхвърлени. Висшестоящите административни съдилища основават решенията си по-специално върху факта, че предходният режим на Саддам Хюсеин определено е загубил военното си и политическо влияние в Ирак и към този момент жалбоподателите са достатъчно защитени от преследване от страна на този режим. Въпросните съдилища също така считат, че спрямо жалбоподателите няма голяма вероятност да изникнат някакви нови заплахи за преследване поради други причини. Също така висшестоящите административни съдилища приемат, че макар терористичните атаки и сраженията между войнстващата опозиция и местните сили за сигурност и коалиционните сили да продължават, не е ясно как тези събития имат характеристики, отнасящи се до предоставянето на убежище, които да засягат жалбоподателите. По мнение на въпросните съдилища общи по характер опасности не попадат нито в приложното поле на закрилата, предоставена от член 60, параграф 1 от Aufenthaltsgesetz, нито от член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция. Освен това решенията за отмяна на статута на бежанци не пораждат правни неясноти, свързани с Директива 2004/83, тъй като въпросната

5 — По-нататък жалбоподателите по дела C-175/08 (Aydin Salahadin Abdulla), C-176/08 (Kamil Hasan), C-178/08 (Ahmed Adem и Hamrin Mosa Rashi) и C-179/08 (Dler Jamal) заедно в настоящото производство ще бъдат наричани „жалбоподатели".

директива поражда преки последици едва след изтичане на срока за транспониране. Споменатите съдилища също считат, че Директива 2004/83 не променя основното съдържание на член 60, параграф 1 от Aufenthaltsgesetz.

18. Жалбоподателите подават касационни жалби срещу решенията на висшестоящите административни съдилища пред запитващата юрисдикция.

19. Запитващата юрисдикция счита, че е необходимо обстоятелствата в страната на произход на бежанеца да са се променили значително, без промяната да е временна, а основателните му опасения от преследване, в резултат от които е бил признат за бежанец, да са престанали да съществуват, както и той да няма други причини да се опасява от преследване. Ако бежанецът твърди, че би бил изложен на ново или различно преследване, ако бъде изпратен обратно в страната си на произход, трябва да бъде установена реална опасност от настъпване на такова преследване. „[З]акрилата на тази страна“, упомената в член 1, раздел С, параграф 5 от Женевската конвенция носи същото значение като „закрилата на страната“, упомената в член 1, раздел А, точка 2 на същата конвенция и се отнася единствено до закрила от преследване. Запитващата юрисдикция счита, че в съответствие с постоянната съдебна практика и в светлината на текста и целта на член 1, раздел А, точка 2 от Женевската конвенция общи по характер опасности не са нито предмет на закрилата, предоставена от тази разпоредба, нито от член 1, раздел С, параграф 5, първо изречение на Конвенцията. Въпросът дали чужденецът трябва да се завърне в страната си на произход, ако е изправен пред общи по характер опасности, не може да се разглежда в контекста на прекратяването на статута на бежанец по член 73, параграф 1 от Asylverfahrensgesetz, а по-скоро трябва да се разглежда в съответствие с член 60, параграф 7 и член 60а, параграф 1, първо изречение на Aufenthaltsgesetz. Запитващата юрисдикция също отбелязва, че прекратяването на статута на бежанец не води непременно до загуба на правото на пребиваване в Германия.

20. Запитващата юрисдикция обаче има съмнения дали тази позиция е правилна в светлината на предложението на Комисията[6], довело до приемането на Директива 2004/83, и на определени документи на Върховния комисар за бежанците на ООН („ВКБООН“). В своето предложение в допълнение към идентифицирането на нуждата от оценка дали е настъпила такава фундаментална политическа или социално значима промяна в страната на произход, която да породи стабилни властови структури, Комисията счита, че трябва да са налице обективни и проверими доказателства за принципното спазване на правата на човека в съответната страна, което евентуално да е показател за зависимостта

6 — COM(2001) 510 окончателен, стр. 26.

на прекратяването на статута на бежанец от допълнителни условия. Запитващата юрисдикция също отбелязва, че коментарите на ВКБООН относно разпоредбите на Женевската конвенция, уреждащи прекратяването на статута на бежанец, са в известна степен неясни[7].

21. В случай че Съдът счете, че статутът на бежанец не се прекратява в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, след като престанат да съществуват основателните опасения от преследване[8] на бежанеца, в резултат на които е признат статутът на бежанец, като едновременно с това той няма други причини да се опасява от преследване[9], запитващата юрисдикция иска разяснение дали прекратяването на статута на бежанец предполага съществуването на субект на закрила по смисъла на член 7, параграф 1 от Директива 2004/83 и дали се признава съществуването на закрила, ако тя се осигурява единствено посредством международни сили. Запитващата юрисдикция също така повдига въпроса дали статутът на бежанец се прекратява, ако — след като основателното опасение от преследване престане да съществува — при завръщането си в своята страна на произход бежанецът е изложен на опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от Директива 2004/83, при което може да търси субсидиарна закрила в съответствие с член 18 от същата директива. Според запитващата юрисдикция субсидиарната закрила представлява отделен режим на закрила, различен от статута на бежанец. В резултат на това с прекратяването на статута на бежанец гражданинът на трета страна губи единствено качеството на „бежанец“. Вместо това, ако той отговаря на всички изисквани за субсидиарна закрила по член 18 от Директива 2004/83, той получава съответната закрила в Германия под формата на забрана за извеждане извън територията на страната (вж. член 60, параграфи 2 и 3 и член 60, параграф 7, второ изречение от Aufenthaltsgesetz), съответно с разрешение за пребиваване по член 25, параграф 3 от същия закон. Запитващата юрисдикция също счита, че прекратяването на статута на бежанец не следва да е в зависимост от това дали, най-общо казано и независимо от риска от преследване, положението в страната на произход е стабилно от гледна точка на сигурността и условията на живот като цяло гарантират жизнения минимум.

22. Запитващата юрисдикция отбелязва, че Женевската конвенция и Директива 2004/83 не определят кога в производства

7 — Според запитващата юрисдикция ВКБООН в своето Ръководство за процедурите и критериите за определяне на статут на бежанец по Конвенцията от 1951 г. и Протокола от 1967 г. ясно приема във връзка със статута на бежанците, че до голяма степен условията за предоставяне и отнемане на статут на бежанец трябва да са идентични. За разлика от това, коментарите на ВКБООН в неговите Насоки от 10 февруари 2003 г. за международна закрила: прекратяване на статут на бежанец по член 1, раздел C, параграфи 5 и 6 от Конвенцията от 1951 г. за статута на бежанците създават впечатление, че дори след като опасенията от преследване са престанали да съществуват, прекратяването на статута на бежанец е зависимо и от други условия, които не са свързани с преследването. Следователно в съответствие с точки 15 и 16 от въпросното ръководство, в допълнение към физическата сигурност или безопасност съществува по-специално нужда от наличие на функциониращо правителство и основни административни структури, което може да се докаже чрез съществуването на функциониращa правна и правораздавателна система и наличието на адекватна инфраструктура, която да позволява на жителите да упражняват правата си, включително на прехрана. Важен признак в това отношение е общото положение във връзка с правата на човека.

8 — По смисъла на член 2, буква в) от тази директива.

9 — По смисъла на член 2, буква в) от тази директива.

за прекратяване опасението от преследване е основателно или кога вече не може да се разглежда като основателно. В производствата за прекратяване до момента запитващата юрисдикция е постановявала, че опасението от преследване на бежанеца вече не може да се разглежда като основателно, когато в страната му на произход промяната в обстоятелствата е достатъчно значителна, а не с временен характер, до такава степен, че повторение на мерките за преследване, в резултат на които е станал бежанец, могат да се изключат с достатъчна сигурност в обозримо бъдеще и че няма висока степен на вероятност при завръщането си той да бъде изложен поради някаква друга причина на заплаха от друга или различна форма на преследване. Запитващата юрисдикция счита, че новите различни обстоятелства трябва да се оценяват по същия критерий за вероятност като тези, водещи до признаване на статут на бежанец.

23. Запитващата юрисдикция също отбелязва, че съгласно член 4, параграф 4 от Директива 2004/83 фактът, че молителят по-специално вече е бил преследван или вече е понесъл тежки посегателства, е сериозен признак за основателни опасения на молителя от преследване или реална опасност да понесе тежки посегателства, освен ако съществуват определени основания да се смята, че това преследване или тези тежки посегателства не биха се повторили. Запитващата юрисдикция обаче счита, че ограничителната формулировка „solcher Verfolgung“, отразена както в английската („such persecution“), така и във френската езикова редакция („cette persécution“), е показател, че облекчаването на доказателствената тежест не се прилага за всички случаи, в които по-специално лицето е било преследвано, а изисква установяването на тясна взаимовръзка между съществуващото вече преследване и обстоятелствата, в резултат на които завръщането в страната на произход отново би довело до преследване. В противен случай, ако член 4, параграф 4 от Директива 2004/83 е приложим и когато не съществува тясна взаимовръзка, необходимо е допълнително разяснение дали разпоредбата е приложима и към прекратяването на статута на бежанец, или член 14, параграф 2 от Директива 2004/83 съдържа специално правило, което има предимство пред общото правило, съдържащо се в член 4, параграф 4 от директивата.

24. С оглед на тези съображения с решения от 7 февруари 2008 г. (дела C-176/08 и C-179/08) и 31 март 2008 г. (дела C-175/08 и C-178/08) Bundesverwaltungsgericht решава да спре производствата и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година да се тълкува в

смисъл, че независимо от член 1, раздел C, параграф 5, второ изречение от Конвенцията от 28 юли 1951 г. за статута на бежанците (Женевска конвенция за статута на бежанците) лицето губи своя статут на бежанец, след като престанат да съществуват обстоятелствата, които обосновават неговите опасения от преследване по смисъла на член 2, буква в) от тази директива, в резултат на които е признато за бежанец, като едновременно с това то няма други мотиви да се опасява от преследване по смисъла на същия член 2, буква в)?

2) При отрицателен отговор на първия въпрос налага ли загубата на статута на бежанец в приложение на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 освен това в страната, на която бежанецът е гражданин:

а) да съществува субект на закрила по смисъла на член 7, параграф 1 от Директива 2004/83 и достатъчно ли е в това отношение закрилата да се предоставя единствено посредством международни сили,

б) за бежанеца да няма никаква опасност от тежко посегателство по смисъла на член 15 от Директива 2004/83, която да доведе до предоставяне на субсидиарна закрила по силата на член 18 от същата директива, и/или

в) положението да е стабилно от гледна точка на сигурността и условията на живот изобщо да гарантират жизнения минимум?

3. В случай че обстоятелствата, в резултат на които на съответното лице е признат статут на бежанец, са престанали да съществуват, трябва ли новите и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване:

а) да се преценяват с оглед на критерия за достоверност, който се прилага още при признаването на статут на бежанец, или с оглед на друг критерий, и/или

б) да се преценяват, като се вземе под внимание облекчаването на доказателствената тежест, произтичащо от член 4, параграф 4 от Директива 2004/83?“

IV — Производството пред Съда

25. Жалбоподателите, Федерална република Германия, Италианската република, Република Кипър, Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия и Комисията на Европейските общности представят писмени становища. Съдебното заседание се провежда на 2 юни 2009 г.

V — Допустимост

26. Запитващата юрисдикция отбелязва, че във въпросните дела, разглеждани от нея, отнемането на статута на бежанец не попада пряко в приложното поле на член 14, параграф 1 във връзка с член 11 от Директива 2004/83, тъй като молбите за международна закрила са подадени преди влизането в сила на директивата. Запитващата юрисдикция обаче счита, че отнемането на статута на бежанец на жалбоподателите следва да се преценява в светлината на новата редакция на член 73 от Asylverfahrensgesetz, влязъл в сила на 28 август 2007 г., поради факта, че германското право транспонира членове 14 и 11 от Директива 2004/83, без да ограничава във времето приложимостта на новата разпоредба. Според запитващата юрисдикция по подобни дела Съдът е приел, че има компетентност да се произнася по запитвания относно транспонирането на разпоредби в националното право, което съгласно общностното право не е задължително.

27. Съгласно постоянната съдебна практика само националният съд в рамките на предвиденото в член 234 ЕО сътрудничеството между Съда и националните юрисдикции може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално заключение, за да може да постанови решението си, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Съдът може да откаже да отговори на отправеното от национална юрисдикция запитване само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на общностното право няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора

по главното производство или когато проблемът е от общо или хипотетично естество[10].

28. Следователно, когато запитвания, отправени от национална юрисдикция, касаят тълкуването на разпоредба от общностното право, Съдът по принцип е задължен да постанови решение. Също така, щом националното законодателство съобразява правните разрешения с предвидените в общностното право, налице е несъмнен общностен интерес от еднакво тълкуване на възприетите въз основа на общностното право разпоредби или понятия, независимо от обстоятелства, при които следва да се прилагат, за да се избегнат последващи различия в тълкуването[11].

29. По отношение на прилагането на гореспоменатата съдебна практика към настоящите преюдициални въпроси от текста на член 14, параграф 1 във връзка с член 39 от Директива 2004/83 е видно, че член 11 от тази директива не е приложим по отношение на жалбоподателите, тъй като молбите им за международна закрила[12] са подадени преди влизането в сила на директивата[13]. От акта за преюдициално запитване обаче следва, че докато Директива 2004/83 не урежда пряко разглежданията случай, член 73 от Asylverfahrensgesetz е изменен с цел да транспонира членове 11 и 14 от Директива 2004/83 и да съобрази от 28 август 2007 г. правните разрешения с предвидените в общностното право разрешения, независимо от датата на подаване на молба за статут на бежанец в Германия.

30. В светлината на горепосочената съдебна практика и обстоятелства и като се има предвид, че преписката не указва с нищо, че запитващата юрисдикция има право да се отклони от тълкуването на разпоредбите на Директива 2004/83, което Съдът ще направи, считам, че Съдът е компетентен да се произнесе по преюдициалното запитване.

10 — Вж. по-специално Решение от 15 декември 1995 г. по дело Bosman и др. (C-415/93, Recueil, стр. I-4921, точки 59—61), Решение от 27 ноември 1997 г. по дело Somalfruit и Camar (C-369/95, Recueil, стр. I-6619, точки 40 и 41), Решение 13 юли 2000 г. по дело Idéal tourisme (C-36/99, Recueil, стр. I-6049, точка 20), Решение от 7 януари 2003 г. по дело BIAO (C-306/99, Recueil, стр. I-1, точка 88) и Решение от 7 юни 2005 г. по дело VEMW и др. (C-17/03, Recueil, стр. I-4983, точка 34).

11 — Вж. по аналогия Решение от 17 юли 1997 г. по дело Leur-Bloem (C-28/95, Recueil, стр. I-4161, точка 32) и Решение от 16 март 2006 г. по дело Poseidon Chartering (C-3/04, Recueil, стр. I-2505, точка 16); вж. също Решение от 11 декември 2007 г. по дело ETI и др. (C-280/06, Сборник, стр. I-10893, точка 23).

12 — Вж. точка 15 по-горе.

13 — Директива 2004/83 влиза в сила на 10 октомври 2004 г.

VI — По същество

A — *По първия и втория въпрос*

31. С първите два въпроса, които е подходящо да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция на практика иска указания във връзка с условията[14], които трябва да се удовлетворят, за да се прекрати статутът на бежанец по силата на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83.

1. Основни доводи на страните

32. Жалбоподателите считат, че отговорът на първия въпрос на запитващата юрисдикция следва да е отрицателен. Жалбоподателите и Комисията твърдят, че не съществува тъждественост между условията, които трябва да се изпълнят с цел получаване на статут на бежанец, и необходимите условия за прекратяване на този статут. Те считат, че отсъствието на основателно опасение от преследване не е достатъчен мотив за прекратяване на статута на бежанец и че трябва да се удовлетворят допълнителни условия. Според жалбоподателя по дело C-175/08 държавите членки са задължени по силата на член 11, параграф 2 от Директива 2004/83 да разгледат дали промяната в обстоятелствата в страната, на която лицето е гражданин, е достатъчно значителна, а не с временен характер. Закрилата по смисъла на член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция се отнася не само до закрила от преследване, но изисква и функциониращо правителство с основни административни структури. В съответствие с член 8, параграф 2 от директивата трябва да се вземат под внимание условията в страната на произход като цяло, както и личното положение на молителя, за да се потвърди наличието на закрила. Жалбоподателите по дела C-176/08 и C-179/08 считат, че член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция не може да се тълкува като отражение на член 1, раздел A, точка 2 от същата конвенция. Член 1, раздел C, параграф 5 поставя изричното условие бежанецът да не може повече да отказва ползването на закрила от страната на произход, и следователно може основателно да се очаква, че той ще се завърне в тази страна. Член 11, параграф 1, буква д) от директивата, тълкуван в светлината на член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция, предполага, че за да се прекрати статутът на бежанец, не само преследванията в страната на произход трябва да са били прекратени, но също и че промените в същата страна трябва да позволяват на държавата да осигури закрила и да гарантира на бежанците жизнен минимум. Замяната на един режим

14 — В този раздел от заключението ще се разгледат материалноправните условия, които трябва да се удовлетворят, за да се прекрати статутът на бежанец по силата на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83. По отношение на процесуалните стандарти и условия, които трябва да се удовлетворят, за да се осъществи прекратяването, трябва да се вземе под внимание Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите-членки (ОВ L 326, 2005 г., стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 242). Вж. членове 37 и 38 от Директива 2005/85. Предюдициалните запитвания не уточняват дали Директива 2005/85 е транспонирана в германското право и съответно дали е приложима rationae temporis към производството пред запитващата юрисдикция. Трябва да се отбележи, че в съответствие с член 44 от директивата държавите членки прилагат законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за прилагане по-специално на членове 37 и 38 от тази директива към производствата за отнемане на статута на бежанец, които са започнали след 1 декември 2007 г. Производствата за отнемане на статута на бежанец на жалбоподателите са започнали преди гореспомената дата. Вж. точка 16 по-горе.

с друг не е достатъчно условие за прекратяване на статута на бежанец в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, освен ако не е придружена от фундаментална и трайна промяна, водеща до учредяването или възстановяването на основополагащи структури, които да гарантират национална закрила. Жалбоподателите по дело C-178/08 считат, че за да загуби едно лице своя статут на бежанец по силата на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, не е достатъчно да престанат да съществуват обстоятелствата, които обосновават неговите основателни опасения от преследване по смисъла на член 2, буква в) от тази директива, в резултат на които е предоставен статут на бежанец, а едновременно с това лицето следва да няма други мотиви да се опасява от преследване съгласно член 2, буква в) от Директива 2004/83. В това отношение жалбоподателите по дело C-178/08 се обосновават по-специално с Насоките от 10 февруари 2003 г. на ВКБООН за международна закрила: прекратяване на статут на бежанец по член 1, раздел C, параграфи 5 и 6 от Конвенцията от 1951 г. за статута на бежанците.

33. Федерална република Германия счита, че член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 трябва да се тълкува в смисъл, че лицето губи своя статут на бежанец, след като престанат да съществуват неговите основателни опасения от преследване по смисъла на член 2, буква в) от тази директива, в резултат на които му е предоставен статут на бежанец, като едновременно с това то няма други причини да се опасява от преследване по смисъла на същия член 2, буква в) от Директива 2004/83. Поради тази причина други обстоятелства като общи по характер опасности в страната на произход не могат да се вземат под внимание. Докато Федерална република Германия признава, че текстът на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 би могъл да се тълкува в смисъл, че изисква допълнително условие за прекратяване на статута на бежанец, а именно възможността бежанецът да получава закрилата на своята страна на произход, държавата членка счита, че тълкуването на тази разпоредба в съответствие с Женевската конвенция не позволява такова разрешение. Федерална република Германия счита, че докато френската редакция на член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция е неясна, английската ясно установява причинно-следствена връзка между прекратяването на съществуването на обстоятелствата, обосноваващи опасението от преследване, и наличието на закрила в страната на произход. Федерална република Германия счита, че наличието на закрила в страната на произход не представлява независимо и допълнително условие. Тази държава членка също така подчертава симетрията между придобиването на статут на бежанец и загубата на този статут както по смисъла на Директива 2004/83, така и на Женевската конвенция. Поради въпросната симетрия обстоятелства, които не биха обосновали предоставянето на статут на бежанец, не могат да се вземат под внимание, когато се разглежда прекратяването на този статут. Също така Федерална република Германия счита, че Директива 2004/83 прави ясно разграничение между статута на бежанец и субсидиарната закрила.

34. Италианската република счита, че член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 трябва да се тълкува в смисъл, че лицето губи своя статут на бежанец, след като престанат да съществуват неговите основателни опасения от преследване, при положение че е направена конкретна оценка на вероятността от поява на нови обстоятелства, които да обосноват същите опасения.

35. Република Кипър препраща към принципите на административното право, според които административен акт като предоставянето на статут на бежанец може да бъде отменен, ако настъпи промяна в обстоятелствата, на които актът се основава. Член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 трябва да се тълкува в смисъл, че лицето губи своя статут на бежанец, след като обстоятелствата, които обосновават неговите опасения от преследване по смисъла на член 2, буква в) и съответно признаването на статута на бежанец, престанат да съществуват. Според Република Кипър, когато лицето се опасява от преследване по смисъла на член 2, буква в) от Директива 2004/83 поради причини, различни от тези, в резултат на които първоначално е получило статут на бежанец, то трябва да подаде нова молба за статут на бежанец въз основа на тези нови причини.

36. Обединеното кралство счита, че ясното намерение на общностния законодател е било директивата да отразява по същество разпоредбите на Женевската конвенция. Единственият правен критерий, уреждащ загубата на статута на бежанец — в член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция — гласи: „обстоятелствата, на основание на които [лицето] е било признато за бежанец, са престанали да съществуват“. За да бъде признато за бежанец, лицето трябва да удовлетворява условието за основателно опасение от преследване. Следователно лице, което вече няма основателно опасение от преследване, губи своя статут на бежанец както по смисъла на Женевската конвенция, така и по член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83. Въпросът дали лицето има основателно опасение от преследване е фактически и националните органи трябва да го преценят с оглед на всички релевантни обстоятелства. Съответните факти най-вероятно ще се различават значително във всеки отделен случай и съответно правният критерий трябва да е с широк обхват. Обединеното кралство твърди, че съображенията по член 11, параграф 2 от Директива 2004/83 формират част от

фактологичната оценка на основателното опасение от преследване. Също така според Обединеното кралство Ръководството на ВКБООН не е правно обвързващо за държавите членки, тъй като положението му е въпрос на международното право и то самото не е инкорпорирано в общностното право.

37. Комисията счита, че член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 трябва да се тълкува в смисъл, че лицето не губи своя статут на бежанец, след като престанат да съществуват неговите основателни опасения от преследване по смисъла на член 2, буква в) от тази директива, в резултат на които му е признат статут на бежанец, като едновременно с това то няма други причини да се опасява от преследване по смисъла на същия член 2, буква в) от Директива 2004/83. В съответствие с член 11, параграф 2 от Директива 2004/83 промяната в обстоятелствата, в резултат на които лицето е признато за бежанец, трябва да е достатъчно значителна, а не с временен характер. Достатъчно значителната промяна по смисъла на член 11, параграф 2 от Директива 2004/83 се отнася не само до обстоятелствата, които обосновават опасение от преследване по смисъла на член 2, буква в) от тази директива, но също и до политическата и социалната среда като цяло, както и по-специално до положението с правата на човека. Промяната, която не е с временен характер по смисъла на член 11, параграф 2 от Директива 2004/83, не се отнася единствено до факта, че обстоятелствата, които обосновават опасението от преследване, са престанали да съществуват. Въпросът по-специално е дали е настъпила такава фундаментална промяна, която да осигури трайно разрешение за заинтересованите лица. Прилагането на клаузата за прекратяване на Женевската конвенция не следва да води до положение, което отново би могло да причини бягство от страната и необходимост от предоставяне на статут на бежанец. Според Комисията фактът, че обстоятелствата, в резултат на които е предоставен статут на бежанец, са престанали да съществуват, е необходимо, но недостатъчно условие за прекратяване на статута на бежанец. Също толкова важно е да се разгледа дали бежанецът ще може на практика отново да се възползва от закрилата на страната, чието гражданство има. Тази закрила трябва да е ефективна и налична. По тази причина закрилата на страната на произход, упомената в член 11, параграф 1, буква д) и член 11, параграф 2 от Директива 2004/83, се отнася не само до закрила от преследването, в резултат на което е предоставен статутът на бежанец, но и до ефективна и налична защита, осигурявана от функциониращо правителство.

38. В отговор на втория въпрос жалбоподателят по дело C-175/08 счита, че прекратяването на статута на бежанец изисква да съществува субект на закрила по смисъла на член 7, параграф 1 от Директива 2004/83 и тази закрила да не се осигурява

единствено посредством международни сили. Фактът, че държавата може да осигури закрила единствено посредством международни сили, е признак, че промяната в положението в страната на произход не е дълбока и трайна. Не съществува ефективна закрила срещу ново преследване и възможност за достойно и безопасно съществуване на бежанеца, ако той е изложен на опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 и член 18 от Директива 2004/83. Не съществува ефективна закрила на бежанеца, ако страната на произход не е в състояние да гарантира жизнения минимум. Жалбоподателите по дела C-176/08 и C-179/08 считат, че предвид отсъствието на субекти на закрила по смисъла на член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/83 прекратяването на статута на бежанец по член 11, параграф 1, буква д) от тази директива изисква съществуването на иракска държава. Също така член 7, параграф 2 от Директива 2004/83 изисква иракската държава да вземе разумни мерки, за да попречи на преследването или тежките посегателства и молителят да има достъп до такава закрила. В случай че закрилата се осигурява единствено посредством международни сили, жалбоподателите считат, че това е признак за неустойчивост и нестабилност на държавата и предполага, че не са взети мерки в съответствие с член 7, параграф 2 от Директива 2004/83. В светлината на член 7, параграф 2 и член 2, буква д) от Директива 2004/83 единствено лица, които не удовлетворяват условията за признаване като бежанци, се ползват от субсидиарна закрила по членове 15 и 18 от тази директива. Правото на субсидиарна закрила не прекратява статута на бежанец, а представлява правен статут, предоставян на лицата, които не удовлетворяват условията за предоставяне на статут на бежанец. Също така прекратяването на статута на бежанец изисква положението да е стабилно от гледна точка на сигурността и жизненият минимум да е гарантиран. Жалбоподателите по дело C-178/08 считат, че прекратяването на статута на бежанец изисква да съществува субект на закрила по смисъла на член 7, параграф 1 от Директива 2004/83 и че не е достатъчно тази закрила да се предоставя единствено посредством международни сили. Опасността от тежки посегателства, която би довела до предоставянето на статут на субсидиарна закрила по смисъла на член 18 от Директива 2004/83, нестабилното положение или липсата на условия на живот, които като цяло гарантират жизнения минимум, предотвратяват прекратяването на статута на бежанец.

39. При условията на евентуалност Федерална република Германия счита, че прекратяването на статута на бежанец изисква съществуването на субект на закрила по смисъла на член 7, параграф 1 от Директива 2004/83. Достатъчно е закрилата да може да се осигури единствено посредством международни сили. Прекратяването на статута на бежанец не изисква отсъствието на опасност от тежко посегателство по смисъла на член 15 от Директива 2004/83. Прекратяването на статута на бежанец по смисъла на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 не изисква положението в страната на гражданството да е стабилно от гледна точка

на сигурността и условията за живот като цяло да гарантират жизнения минимум. Италианската република счита, че квазидържавен субект под формата на международни сили може да представлява субект на закрила по смисъла на член 7, параграф 1 от Директива 2004/83. Статутът на бежанец не се прекратява, когато лицето е изложено на опасност от тежки посегателства, в който случай се прилага конкретно правило. Стабилността на положението от гледна точка на сигурността и условията за живот в страната на произход нямат никакво отношение към прекратяването на статута на бежанец. Република Кипър счита, че прекратяването на статута на бежанец не изисква, на първо място — да съществува субект на закрила по смисъла на член 7, параграф 1 от Директива 2004/83, на второ място — бежанецът да не следва да е изложен на опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от Директива 2004/83, на трето място — положението да е стабилно от гледна точка на сигурността, освен ако статутът на бежанец е предоставен в резултат на това положение, или на четвърто място — условията за живот като цяло да гарантират жизнения минимум.

40. В случай че Съдът постанови, че съществуват допълнителни условия, които трябва да се удовлетворят, преди лицето да загуби своя статут на бежанец, при условията на евентуалност Обединеното кралство счита, че на първо място — лицето може да престане да бъде бежанец, когато закрилата от преследване се осигурява единствено посредством международни сили. На второ място, оценката във връзка с правото на субсидиарна закрила и нейното предоставяне по силата на член 15 от Директива 2004/83 не са свързани с въпроса дали лицето удовлетворява условията за предоставяне на закрила като бежанец. В съответствие с това опасността от тежки посегателства сама по себе си не е пречка за загубата на статута на бежанец. На трето място, за прекратяването на закрилата като бежанец не съществува предварително условие положението в страната на произход да е стабилно от гледна точка на сигурността или условията на живот да гарантират жизнения минимум, въпреки че тези фактори могат да са релевантни с оглед на фактите по конкретен случай.

41. Комисията счита, че условието за прекратяване на статута на бежанец, в съответствие с което опасенията от преследване на бежанеца са вече неоснователни и той не може повече да отказва получаването на закрила от своята страна, може да бъде удовлетворено, когато закрилата става възможна единствено посредством международни сили. Прекратяването на статута на бежанец изисква бежанецът да не е изложен на опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от Директива 2004/83. Компетентните органи трябва да вземат под внимание положението от гледна точка на сигурността и условията за живот като цяло при прилагането на клаузата за прекратяване, съдържаща се в Директива 2004/83.

2. Съображения

42. Основната цел на Директива 2004/83 е да гарантира прилагането от държавите членки на общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила, и да гарантира минимално равнище на предимства за тези лица[15]. В преследване на тази цел Директива 2004/83 зачита основните права, както и признатите принципи, по-конкретно в Хартата на основните права на Европейския съюз. По-специално Директива 2004/83 има за цел да гарантира пълното зачитане на човешкото достойнство и правото на убежище на търсещите убежище[16].

43. От третото съображение от Директива 2004/83, както всъщност и от изявленията на запитващата юрисдикция в преюдициалните запитвания и становищата на страните по делото пред Съда, е видно, че директивата трябва да се тълкува в светлината на Женевската конвенция. Въпросното съображение гласи, че Женевската конвенция е „крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците“. Предвид обаче факта, че текстът на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 като цяло отразява формулировката на член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция относно прекратяването на статута на бежанец[17], сам по себе си текстът на тази конвенция не предлага достатъчно насоки. Следователно аз считам, че въпросът за прекратяване на статута на бежанец в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 следва да се тълкува в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на разпоредбите на член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция.

15 — Вж. съображение 6 от Директива 2004/83.

16 — Вж. съображение 10 от Директива 2004/83.

17 — Съществуват определени несъответствия между член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 и член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция. На първо място, в съответствие с член 11, параграф 2 от Директива 2004/83, когато държава членка прави преценка за прекратяване на статута на бежанец, по-специално по член 11, параграф 1, буква д) от тази директива, тя трябва да вземе под внимание дали промяната в обстоятелствата, в резултат на която бежанецът е бил признат за бежанец „е *достатъчно значителна, а не с временен характер*, за да може опасението на бежанеца от преследване да не бъде разглеждано като основателно“ (курсивът е мой). Член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция не съдържа такова конкретно задължение. На второ място, член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция съдържа условие, чиято фактическа релевантност запитващата юрисдикция изрично изключва при висящите пред нея дела, по силата на което бежанецът може да посочи убедителни причини, произтичащи от предишно преследване за отказа си да се ползва от закрилата на страната, на която е гражданин. Това условие не се съдържа конкретно в текста на Директива 2004/83. Може би най-значимата разлика между тези два текста обаче, която не е ограничена до прекратяването на статута на бежанец, е фактът, че Директива 2004/83 създава втори стълб на международна закрила, а именно субсидиарната закрила, която не е упомената в Женевската конвенция.

44. Отбелязвам, че запитващата юрисдикция посочва в преюдициалното запитване, че в съответствие с германското законодателство един бежанец може след изтичане на определен срок да запази разрешението си за пребиваване и на практика може да не бъде задължаван да се завърне в страната, чието гражданство има, в случай на прекратяване на статута му на бежанец. По мое мнение въпросната национална практика не може да повлияе или да промени минималните критерии, необходими за прекратяване на статута на бежанец, уредени с Директива 2004/83. Разбира се, държавите членки имат право да прилагат по-високи стандарти, които са по-благоприятни за бежанците, при условие че тези стандарти са съвместими с Директива 2004/83[18].

45. Въпреки факта, че бежанецът е имал основателни опасения от преследване в страната, чието гражданство има, от член 11 от Директива 2004/83 е видно, че статутът на бежанец принципно не е постоянен и че гражданин на трета страна може да престане да бъде бежанец при определени обстоятелства. В допълнение както член 11, параграф 1, буква д), така и член 11, параграф 1, буква е) от Директива 2004/83 позволяват прекратяването на статута на бежанец независимо от желанията на въпросния бежанец[19]. Предвид обаче факта, че прекратяването на статута на бежанец по силата на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 може при определени обстоятелства да изисква лице, което е имало опасения или дори действително е било подложено на преследване в страната, чийто гражданин е то, да бъде изпратено обратно там против волята му, формулировката на тази разпоредба трябва да се тълкува предпазливо и с пълно зачитане на човешкото достойнство[20].

46. Ясно е от текста на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, че тази разпоредба поставя две изисквания, които са неразривно свързани и трябва да се разглеждат заедно, за да настъпи прекратяване на статута на бежанец. В този смисъл трябва да се установи, че обстоятелствата, в резултат на които лицето е било признато за бежанец, са престанали да съществуват и страната, на която бежанецът е гражданин, има както възможност, така и желание да предостави закрила на въпросния бежанец.

47. Всички езикови редакции на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 изискват като предварително условие за прекратяване на статута на бежанец последният да може да получи закрила от

18 — Вж. член 3 от Директива 2004/83, озаглавен „По-благоприятни стандарти“.

19 — Вж. обаче член 11, параграф 1, букви а), б) и г) от Директива 2004/83, които изрично използват думата „voluntarily [доброволно]“.

20 — Изглежда съществува относително малка държавна практика по отношение на клаузата за прекратяване, съдържаща се в член 1, раздел C, параграф 5 от Женевската конвенция. По мое мнение резервираността в миналото на договарящите държави по Женевската конвенция относно ползването на клаузата за прекратяване, съдържаща се в член 1, раздел C, параграф 5 от нея, потвърждава подхода на предпазливост в прилагането на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, който препоръчвам.

страната, чието гражданство има[21]. Ако беше достатъчно да се установи, че обстоятелствата, в резултат на които лицето е признато за бежанец, са престанали да съществуват, за да може да бъде прекратен статутът му на бежанец в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, думите „продължи да отказва получаването на закрила от страната, чието гражданство има, след като обстоятелствата, в резултат на които той е бил признат за бежанец, са престанали да съществуват“, съдържащи се в тази разпоредба, биха били напълно излишни[22].

48. Следователно докато наистина е необходимо в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 да се установи, че бежанецът вече няма основателните опасения от преследване с оглед на мотивите, довели до признаването на неговия статут на бежанец, това по мое мнение представлява само съкратен анализ и не е достатъчно за прекратяване на статута на бежанец. Прекратяването на статута на бежанец е разрешено при промяна в обстоятелствата в страната, чието гражданство има бежанецът, която му позволява действително да получи закрила от тази страна[23].

49. Въпросът за наличието на закрила в страната, чието гражданство има лицето, изисква да се направи оценка на характера и обхвата на закрилата, с която бежанецът трябва да разполага. В това отношение член 7, параграф 2 от Директива 2004/83 установява, че „закрила“ обикновено се предоставя, когато държавата по-специално вземе разумни мерки, за да попречи на „преследването или тежките посегателства“. Следователно възниква въпросът дали думата „закрила“, съдържаща се член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, е ограничена до закрила от преследване или включва и закрила от „тежки посегателства“, понятие, което е част от определението за „лице, което може да търси субсидиарна закрила“ в съответствие с член 2, параграф д) от тази директива.

21 — Трябва да се отбележи, че член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 гласи, че всеки гражданин на трета страна или лице без гражданство престава да бъде бежанец, в случай че „той не може повече да *продължи да отказва получаването на закрила от страната, чието гражданство има,* след като обстоятелствата, в резултат на които той е бил признат за бежанец, са престанали да съществуват“ (курсивът е мой). По мое мнение предварителното условие лицето да не може повече да продължи да отказва получаването на закрила от страната, чието гражданство има, изисква закрилата на въпросната страна да е реално налична и бежанецът да може да я получи.

22 — Вж. например формулировката „ако той не може повече да продължи да отказва получаването на закрила от страната, чието гражданство има“ в текста на български език; „nemůže dále odmítat ochranu země své státní příslušnosti,“ в текста на чешки език; „es nicht mehr ablehnen kann, den Schutz des Landes in Anspruch zu nehmen, dessen Staatsangehörigkeit er besitzt“ в текста на немски език; „s'il ne peut plus continuer à refuser de se réclamer de la protection du pays dont il a la nationalité“ в текста на френски език; „non possa più rinunciare alla protezione del paese di cui ha la cittadinanza“ в текста на италиански език, „nie może dłużej kontynuować odmawiania skorzystania z ochrony państwa, którego jest obywatelem“ в текста на полски език; „Não puder continuar a recusar valer-se da protecção do país de que tem a nacionalidade“ в текста на португалски език; „nu mai poate continua să refuze solicitarea protecției țării al cărui cetățean este“ в текста на румънски език; и „nemôže ďalej odmietať ochranu štátu, ktorého štátne občianstvo má“ в текста на словашки език.

23 — Вж. член 7, параграф 2 от Директива 2004/83, който разглежда конкретно индивидуалния достъп до закрила.

50. Правилното тълкуване на разпоредбите на Директива 2004/83 по отношение на статута на бежанец, включително прекратяването на този статут в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, изисква правилно разбиране на понятието „бежанец“, определение за което съдържа член 2, буква в) от тази директива. Считам, че съществува връзка между правните критерии за предоставяне на статут на бежанец и критериите, които трябва да се удовлетворят с цел прекратяване на този статут.

51. По мое мнение Директива 2004/83 прави ясно разграничение между бежанци и лица, които могат да търсят субсидиарна закрила. Това е видно по-специално от определенията, съдържащи се в член 2, буква в) от тази директива, отделните критерии относно условията за предоставяне на статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила, по-специално съответно в глави III и V от директивата и разпръснатата закрила, предоставяна на бежанци и лица, които могат да търсят субсидиарна закрила в съответствие с глава VII от директивата. Следователно оценката на това дали едно лице е изложено на реална опасност от тежки посегателства в страната, чието гражданство има, не е част от правните критерии, приложими при предоставяне на статут на бежанец по силата на член 13 от Директива 2004/83, или при прекратяване на този статут по силата на член 11, параграф 1, буква д) от тази директива. Да се приеме друго би означавало неприемливо изкривяване на определенията „бежанец“ и „лице, което може да търси субсидиарна закрила“, съдържащи се съответно в член 2, букви в) и д) от Директива 2004/83, както и на цялостната структура на тази директива, която е базирана на два отделни стълба на международна закрила[24].

52. Фактът обаче, че статутът на бежанец на лицето е прекратен, не изключва възможността то да е изложено на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от Директива 2004/83 в страната, чието гражданство има. При тези обстоятелства на бившия бежанец трябва да се предостави справедлива и пълноценна възможност да подаде молба за статут на субсидиарна закрила. Следователно, ако националните органи на държавите членки постановят, че статутът на бежанец на лицето се прекратява в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, трябва да се предприемат всички необходими мерки, за да се гарантира, че въпросното лице разполага

24 — По мое мнение системата на международна закрила, състояща се от два стълба и предвидена в Директива 2004/83, е уязвима за критика, тъй като може на практика да навреди или да отслаби статута на бежанеца. След влизането в сила на Директива 2004/83 държавите членки имат право да изберат да предоставят субсидиарна закрила на лица, на които в отсъствие на тази форма на закрила би бил предоставен статут на бежанци. Относно тежките посегателства вж. по-специално член 15, букви б) и в) от Директива 2004/83, които могат да съвпадат значително от фактологична гледна точка с актовете на преследване, определени в член 9 от тази директива. Въпреки евентуалната критика съществуването на системата за международна закрила, състояща се от два стълба в съответствие с Директива 2004/83, не може да се отрече.

с практическа възможност да кандидатства за субсидиарна закрила[25] и че процесуалните му права в това отношение са напълно гарантирани. В допълнение статутът на субсидиарна закрила трябва да се предостави по силата на член 18 от Директива 2004/83, когато въпросното лице може да търси субсидиарна закрила в съответствие с глави II и V от тази директива.

53. Следователно, въпреки че е ясно, че прекратяването на статута на бежанец в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 не изисква бежанецът да е защитен от опасност от тежки посегателства в страната, чието гражданство има, член 11, параграф 1, буква д) и член 7, параграф 2 от тази директива недвусмислено изискват закрилата от преследване да е налична в тази страна чрез предприемането на „разумни мерки", за да се попречи на преследването. Тези задължения изискват присъствието на субект на закрила, който има както желание, така и възможност да предостави такава закрила. В това отношение подчертавам, че изискването за закрила, наложено по член 11, параграф 1, буква д) и член 7, параграф 2 от Директива 2004/83, не съществува в абстрактна форма, а поскоро като конкретни, реални и обективни условия. Като се вземат предвид положителните и конкретни мерки, които трябва да се предприемат, за да се осигури закрилата, в отсъствието на субект на закрила не може да се говори за съществуване на закрила от преследване[26]. Също така по мое мнение не може да се счита, че субект на закрила е взел разумни мерки за предотвратяване на преследването, ако в страната, чийто гражданин е бежанецът, субектите на преследванията, определени в член 6 от Директива 2004/83, които при определени обстоятелства включват и недържавни субекти, отправят заплахи[27] или извършват актове на преследване в тази страна, с което осъществяват терор над цивилното население или елементи от него.

54. Следователно е необходимо да се разгледа нивото на закрила от преследване, която следва да е на разположение в страната, чийто гражданин е бежанецът, за да бъде прекратен статутът му на бежанец в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива2004/83. В настоящия контекст субектът на закрила трябва да вземе разумни мерки в съответствие с член 7, параграф 2 от Директива 2004/83, за да попречи на преследването „чрез съществуването на ефективна съдебна система, позволяваща разкриването, преследването и наказването на деянията, представляващи преследване или тежко

25 — Ако пожелае.

26 — Вж. първата част на втори въпрос.

27 — Въпросната заплаха трябва да е сериозна или тежка по характер, като създава у цивилното население убеждение, че актовете на преследване действително ще бъдат осъществени.

посегателство“[28]. Тези значими, конкретни изисквания предполагат присъствието на субект на закрила, който разполага с правомощията, организационната структура и средствата, по-специално за поддържане на минимално ниво на ред и законност в страната, чийто гражданин е бежанецът. Съответно субектът на закрила трябва обективно да разполага с разумна възможност и желание да попречи на актовете на преследване, определени в член 9 от Директива 2004/83.

55. Също така трябва да се отбележи, че член 11, параграф 2 от Директива 2004/83 налага задължение на държавите членки при разглеждане на прекратяването на статута на бежанец в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 да вземат под внимание дали промяната в обстоятелствата, в резултат на които едно лице е било признато за бежанец, е достатъчно значителна, а не с временен характер. Член 11, параграф 2 от Директива 2004/83 е предназначен по мое мнение да гарантира, че решения за прекратяване по член 11, параграф 1, буква д) няма да се вземат прибързано и без задълбочен анализ на господстващото положение в страната, чийто гражданин е бежанецът, към момента на предоставяне на статута му на бежанец, както и цялостното положение[29], господстващо към текущия момент, което вероятно ще е господстващо в бъдеще в тази страна, заедно с анализ на личното положение на бежанеца. Считам, че целта на член 11, параграф 2 от Директива 2004/83 е да гарантира, че лице, което е придобило статут на бежанец поради основателно опасение от преследване, няма да попадне в положение, при което този статут би бил прекратен против волята му в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от тази директива, без в страната, чийто гражданин е то, да съществува друго стабилно и трайно разрешение без опасност от преследване.

56. Въпреки че не е възможно да се предвидят всички възможности, като се вземе под внимание значимото въздействие, което прекратяването на статута на бежанец по член 11, параграф 1, буква д) от

28 — Не е необходимо закрилата да е абсолютна по характер, във всички случаи резултат, който е недостижим в което и да е общество.

29 — Въпреки че може би не е релевантен във времево отношение във връзка с текущо разглежданите от запитващата юрисдикция дела, член 38, параграф 1, буква в) от Директива 2005/85 изисква държавите членки да гарантират по-специално, че в рамките на производство за отнемане на статута на бежанец „компетентният орган може да получи точни и актуализирани данни от различни източници, по-конкретно при необходимост от ВКБООН, за *общото положение в страната на произход на съответното лице*“ (курсивът е мой). Въпросните процедури при отнемане се прилагат при прекратяването по силата на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83. Вж. съображение 26 от Директива 2005/85 заедно с член 38, параграф 4 от нея. Вж. също съображение 15 от Директива 2004/83, което предвижда, че „[к]онсултациите с [ВКБООН] могат да предоставят полезни указания на държавите членки, когато от тях се иска да се произнесат по евентуалното предоставяне на статут на бежанец по силата на член 1 от Женевската конвенция“.

Директива 2004/83 може да окаже върху бежанеца, по мое мнение прекратяването може да се осъществи само когато е разумно да се допусне, че в страната, чийто гражданин е той, съществува трайно разрешение без опасност от преследване.

57. Ако положението в страната, чието гражданство има лицето, е нестабилно или непредвидимо, или съществуват тежки нарушения на основните права на човека, които биха могли отново да поставят въпросното лице в положение да търси статут на бежанец, по мое мнение промяната в обстоятелствата не може да се разглежда като достатъчно значителна и не с временен характер, когато на практика нивото на закрила, изисквано от член 7, параграф 2 от Директива 2004/83, очевидно не е налице или пък закрилата е неефективна[30].

58. По отношение на въпроса на запитващата юрисдикция дали е достатъчно закрилата да се предоставя единствено посредством международни сили[31], трябва да се отбележи, че в съответствие с член 7, параграф 1 от Директива 2004/83 закрила може да бъде предоставена от държавата или от партии, или от организации, включително международни организации[32], които контролират държавата или значителна част от нейната територия. Следователно се оказва, че орган, различен от държавата, може да е субект на закрила[33], при условие че се упражнява изискуемото ниво на контрол върху държавата и обективният критерий за закрила, наложен от член 7, параграф 2 от Директива 2004/83, е удовлетворен. По мое мнение, когато държавата се ползва от помощта на международни сили, тяхното използване може да се разглежда като разумна мярка, за да се попречи на преследването в страната, чийто гражданин е бежанецът. Считам обаче, че за да се спазят условията на член 7 от Директива 2004/83, държавата може да разчита на помощта на международни сили, при положение че такива сили действат по поръка на международната общност, например под егидата на Организацията на обединените нации.

59. Следователно не може да се изключи, че в страната, чийто гражданин е бежанецът, действа субект на закрила в съответствие с член 7, параграф 1 от Директива 2004/83, въпреки че държавата може да

30 — Възможно е при определени обстоятелства фактите, които трябва да се разгледат от националната юрисдикция, за да се установи дали са удовлетворени правните изисквания за промяна в обстоятелствата и за наличие на закрила, да съвпадат в значителна степен. В такъв случай съществуването на субект на закрила, който разполага с правомощията, организационната структура и средствата по-специално за поддържане на минимално ниво на ред и законност в страната, чийто гражданин е бежанецът, би могло, макар и не непременно, да представлява признак за промяна в обстоятелствата, която е значима, а не с временен характер.

31 — Вж. първата част на втори въпрос.

32 — Но не само те.

33 — Както самостоятелно, така и по мое мнение съвместно с държавата.

предостави закрилата единствено посредством международни сили. Съществуването на субект на закрила и наличността, ефективността и устойчивостта на закрилата, предоставяна от този субект в страната, чийто гражданин е бежанецът, са фактически въпроси, които трябва да се преценят от националната юрисдикция в светлината на гореспоменатите съображения.

60. По отношение на втората част от втория въпрос по мое мнение запитващата юрисдикция иска да установи дали статутът на бежанец може да се прекрати по силата на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, ако към момента заинтересованото лице е изложено по-скоро на опасност от тежко посегателство по смисъла на член 15 от Директива 2004/83, отколкото от преследване в страната, чийто гражданин е. По мое мнение въпросът дали едно лице отговаря на условията за статут на субсидиарна закрила не е част от правните критерии, приложими при прекратяване на статута на бежанец[34].

61. С третата част от втория въпрос запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали прекратяването на статута на бежанец по силата на член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 изисква положението в страната, чийто гражданин е бежанецът, да е стабилно от гледна точка на сигурността и условията на живот като цяло да гарантират жизнения минимум.

62. Стабилността на положението в страната, чийто гражданин е бежанецът, от гледна точка на сигурността следва да се преценява като неразделна част от условието за наличие на закрила от преследване, наложено от член 7, параграф 2 и член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83. По тази причина трябва да съществува субект на закрила, който разполага с правомощията, организационната структура и средствата, по-специално за поддържане на минимално ниво на ред и законност в страната, чийто гражданин е бежанецът. По мое мнение положението в страната, чийто гражданин е бежанецът, от гледна точка на сигурността трябва да е такова, че бежанецът да не е поставен в положение, при което в обозримо бъдеще би могъл да удовлетворява условията за предоставяне на статут на бежанец.

63. По отношение на въпроса за условията на живот като цяло и наличието на жизнен минимум в страната, чийто гражданин е лицето, трябва да се подчертае в самото начало, че Директива 2004/83 не предоставя статут на бежанец или субсидиарна закрила на мигранти по икономически причини. В допълнение лица, нуждаещи

34 — Вж. точки 46—48 по-горе.

се от благотворителност или хуманитарна помощ, различни от тези, които отговарят на условията за международна закрила[35], са извън приложното поле на Директива 2004/83. Въпросът за условията за живот като цяло и наличието на жизнен минимум в страната, чийто гражданин е бежанецът, по мое мнение и според писменото становище на Комисията, не представлява независим релевантен критерий за оценяване на прекратяването по член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, обаче трябва да се взема под внимание като част от оценката на това дали промяната в обстоятелствата може да се разглежда като достатъчно значителна, а не с временен характер в съответствие с член 11, параграф 2 от тази директива[36]. Също така отбелязвам, че като се има предвид, че член 7 и член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 изискват наличието на минимално ниво на закрила в страната, чийто гражданин е лицето, най-малкото е спорно дали въпросната страна разполага с организационната структура и средствата[37] да осигури такава закрила, ако не е в състояние да осигури жизнения минимум на своите граждани.

64. Считам, че наличието на жизнен минимум в страната, чийто гражданин е бежанецът, както и значението му в контекста на прекратяване на статута на бежанец в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, е въпрос, който трябва да се реши от националната юрисдикция в светлината на гореспоменатите съображения.

Б — *По третия въпрос*

1. Основни доводи на страните

65. Жалбоподателят по дело C-175/08 счита, че където първоначалното преследване е елиминирано, но съществуват нови обстоятелства, трябва да се приложи облекчаване на доказателствената тежест в съответствие с член 4, параграф 4 от Директива 2004/83, тъй като тази разпоредба не прави никакво разграничение

35 — Съгласно определението на член 2, буква а) от Директива 2004/83. Вж. съображение 9 от Директива 2004/83.

36 — Вж. член 11, параграф 2 от Директива 2004/83.

37 — Вж. точка 49 по-горе.

по отношение на момента на предишното преследване. Като поставя доказателствената тежест върху държавата членка, която да установи, че лицето вече не отговаря на условията за бежанец, член 14, параграф 2 от Директива 2004/83 налага по-стриктни условия за отнемане на статута на бежанец, отколкото приложимите, в случай че съществуват опасения от преследване, но такова не се е състояло. Така член 14, параграф 2 от Директива 2004/83 отразява член 4, параграф 4 от тази директива. Жалбоподателите по дела C-176/08 и C-179/08 твърдят, че критерият за вероятност в производството за отнемане на статута на бежанец не е същият като този, който се прилага в производството за признаване на този статут. По време на производството за признаване на статута на бежанец условията за предоставяне на този статут трябва да се разглеждат глобално. В тази рамка следва да се прилага член 4, параграф 4 от Директива 2004/83. По време на производство за отнемане на статута на бежанец обаче новите и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване, трябва да се преценяват с оглед на критерия, съдържащ се в член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, а именно оценка на разумната вероятност от завръщането на лице в своята страна на произход, тъй като обстоятелството, в резултат на което съответното лице е било признато за бежанец, е престанало да съществува. Също в този контекст член 4 от Директива 2004/83 е приложим и в случаи, когато молител вече е бил преследван или е бил обект на директни заплахи за преследване. Член 14, параграф 2 от Директива 2004/83 не е специално правило, което да замества член 4 от тази директива. Жалбоподателите по дело C-178/08 считат, че когато първоначалните причини за преследване са престанали да съществуват, доказателствената тежест се поставя върху държавата членка, предоставила статута на бежанец, която да установи, че бежанецът няма други причини да се опасява от преследване в съответствие с член 2, буква в) от Директива 2004/83. Критерият за вероятност, който следва да се прилага, е същият като изискуемия за изключване на признатия статут на бежанец, т.е. трябва да съществуват сериозни причини да се счита, че заинтересованото лице не е изложено на опасност от ново преследване.

66. Според Федерална република Германия, след като обстоятелствата, в резултат на които лицето е признато за бежанец, са престанали да съществуват, новите и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване, трябва да се преценят с оглед на критерия за вероятност, приложим при признаването на статут на бежанец. В допълнение такива нови и различни обстоятелства не следва да се преценяват, като се вземе под внимание облекчаването на доказателствената тежест, произтичащо от член 4, параграф 4 от Директива 2004/83. Италианската република счита по-специално, че евентуалните нови и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване, трябва да се преценяват с оглед на критерия за „реална опасност“, а облекчаването на доказателствената тежест по член 4, параграф 4 не се ограничава до тези случаи, при които съществува взаимовръзка между новите обстоятелства и тези, които са обосновали предоставянето на статута на бежанец. Според Република Кипър, когато обстоятелствата, в резултат на които лицето е признато за бежанец, са престанали да съществуват, новите или различни обстоятелства трябва да се преценяват в съответствие с глави II и III от Директива 2004/83. Това изисква новата

молба да се разгледа добросъвестно, без отстраняване на доказателствената тежест от молителя, освен по отношение на презумпцията, съдържаща се в член 4, параграф 4 от Директива 2004/83, която се прилага във всички случаи. Обединеното кралство счита, че когато обстоятелствата, в резултат на които на лицето е предоставен статут на бежанец, са престанали да съществуват, а нови и различни обстоятелства се изтъкват като обосновка за основателно опасение от преследване, задължение на молителя е да представи във възможно най-кратък срок всички необходими елементи в подкрепа на своята молба за международна закрила в съответствие с член 4, параграф 1 от директивата.

на критерии, различни от тези, използвани за признаването на този статут. Комисията счита, че член 4, параграф 4 от Директива 2004/83, който облекчава доказателствената тежест в полза на молителя при признаване на статута на бежанец, не е приложим към отнемането на този статут, когато доказателствената тежест се поема от компетентните органи.

2. Съображения

67. Комисията счита, че член 14, параграф 2 от Директива 2004/83 съдържа релевантните правила във връзка с производството за отнемане на статута на бежанец. В съответствие с член 14, параграф 2 от Директива 2004/83 и без да се засяга задължението на бежанеца по член 4, параграф 1 от тази директива да декларира всички относими факти и да предоставя всякакви удостоверителни документи, с които разполага, държавата членка, предоставила статута на бежанец, е задължена всеки отделен случай да докаже, че съответното лице е престанало да бъде или никога не е било бежанец. Съответно въпросната държава трябва да докаже, че бежанецът не може повече да продължи да отказва получаването на закрила от страната, чийто гражданин е той. Следователно прекратяването на статута на бежанец се преценява с оглед

68. Със своя трети въпрос запитващата юрисдикция иска уточнения относно начина, по който новите и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване, трябва да се преценяват, в случай че предходните обстоятелства, в резултат на които на съответното лице е признат статут на бежанец, са престанали да съществуват.

69. Считам, че за да се предостави полезен отговор на въпроса на запитващата юрисдикция, е необходимо да се уточни какво се има предвид под въпросните нови и различни обстоятелства.

70. Считам, че понятието „нови и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване“, използвано от запитващата юрисдикция, се отнася до напълно нови обстоятелства, които нямат никаква връзка, дори частична, с предишните обстоятелствата, в резултат на които на съответното лице е признат статут на бежанец.

71. Когато обстоятелствата, в резултат на които на лицето е предоставен статут на бежанец, са се променили в известна степен, но някои фактори, които са свързани дори частично с тези обстоятелства, продължават да съществуват, по мое мнение промяната в обстоятелствата не може да се разглежда като достатъчно значителна и не с временен характер в съответствие с изискванията на член 11, параграф 2 от Директива2004/83.

72. Също така, ако при производството за прекратяване изглежда, че въпреки факта, че обстоятелствата, в резултат на които на лицето е предоставен статут на бежанец, са се променили в известна степен, но някои фактори, които са свързани, дори частично, с тези обстоятелства, продължават да съществуват, въпросната държава членка трябва да установи в съответствие с член 14, параграф 2 от Директива 2004/83, че бежанецът няма основателно опасение от преследване, обосновано от тези свързани фактори.

73. Когато бежанецът разчита изцяло на нови и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване, считам, че въпросното лице отправя нова молба за статут на бежанец и че тези обстоятелства трябва да се преценят, за да се установи дали лицето има основателни опасения от преследване в съответствие с член 2, буква в) от Директива 2004/83. Съответно критерият за вероятност, който се прилага, е приложимият и при предоставяне на статут на бежанец в съответствие с член 13 от Директива 2004/83.

74. Фактът, че на лицето е бил предоставен статут на бежанец в миналото поради основателни опасения от преследване, обосновани от напълно различни обстоятелства, по мое мнение не представлява сериозен признак в съответствие с член 4, параграф 4 от Директива 2004/93 за основателни към съответния настоящ момент опасения на молителя от преследване.

75. Облекчаването на правилата за преценка, съдържащи се в член 4, параграф 4 от Директива 2004/83, по мое мнение изисква съществуването на връзка, дори и частична, между предишното преследване или директните заплахи за такова преследване и наличието на преследване.

76. Задължение на националната юрисдикция е да прецени по-специално дали въпросните обстоятелства са нови или са свързани с обстоятелствата, в резултат на които на лицето е предоставен статут на бежанец.

VII — Заключение

77. Ето защо според мен отговорът на отправените по настоящото дело въпроси би трябвало да бъде следният:

„1) Член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, трябва да се тълкува по-специално в светлината на определението за „бежанец", съдържащо се в член 2, буква в) от тази директива. Следователно в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83 трябва да се установи, че обстоятелствата, в резултат на които лицето е бил признато за бежанец, са престанали да съществуват и страната, чийто гражданин е бежанецът, има както възможност, така и желание да предостави закрила на въпросния бежанец. Статутът на бежанец може да престане да съществува, ако за бежанеца има устойчиво разрешение без опасност от преследване в страната, чийто гражданин е той/тя. Закрилата, предоставена от страната, чийто гражданин е бежанецът, е в съответствие с член 7 от Директива 2004/83, ако съществува субект на закрила, който взема разумни мерки, за да попречи на преследването, по-специално чрез съществуването на ефективна съдебна система, позволяваща разкриването, преследването и наказването на деянията, представляващи преследване. В случай че закрилата от преследване се осигурява единствено посредством международни сили, участието на такива сили може да се разглежда като разумна мярка,

която да попречи на преследването в съответствие с член 7, параграф 2 от Директива 2004/83, при положение че такива сили действат по поръка на международната общност.

2) Въпросът дали лицето отговаря на условията за статут на субсидиарна закрила в съответствие с глава V от Директива 2004/83 не е част от правните критерии, приложими относно прекратяването на статута на бежанец. Ако обаче националните органи постановят, че статутът на бежанец на лицето се прекратява в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, трябва да се предприемат всички необходими мерки, за да се гарантира, че въпросното лице разполага с практическа възможност да кандидатства за субсидиарна закрила и че процесуалните му права са напълно гарантирани.

3) Положението в страната, чийто гражданин е бежанецът, от гледна точка на сигурността трябва да е такова, че бежанецът да не е поставен в положение, при което в обозримо бъдеще би могъл да удовлетворява условията за предоставяне на статут на бежанец. Стабилността на положението в страната, чийто гражданин е бежанецът, от гледна точка на сигурността следва да се преценява от националната юрисдикция като неразделна част от условието за наличие на закрила от преследване, наложено от член 7, параграф 2 и член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83.

4) Наличието на жизнен минимум в страната, чийто гражданин е бежанецът, не представлява независим релевантен правен критерий при извършването на преценка на прекратяването в съответствие с член 11, параграф 1, буква д) от Директива 2004/83, но все пак трябва да се вземе под внимание

като част от преценката на това дали промяната в обстоятелствата може да се разглежда като достатъчно значителна, а не с временен характер в съответствие с член 11, параграф 2 от тази директива и дали бежанецът може да се ползва от закрилата на страната, чието гражданство има.

5) В случай че предходните обстоятелства, в резултат на които на съответното лице е признат статут на бежанец, са престанали да съществуват, изцяло новите и различни обстоятелства, обосноваващи наличието на преследване в съответствие с член 9 от Директива 2004/83, трябва да се преценяват с оглед на критерия за вероятност, който се прилага при предоставянето на статут на бежанец по член 13 от тази директивата, а член 4, параграф 4 от Директива 2004/83 не е приложим при тази преценка."